

1.

OLI SYYSKUUN AAMU ja kello viittä vaille kahdeksan, kun yli-
konstaapeli Karin Adler veti esiin Skånegatanin poliisitalolla
neuvottelupöydän tuolin ja istuutui. Lauttamatkalla pois
Marstrandista hänestä oli tuntunut kuin hän olisi matkustanut
väärään suuntaan, ja hän oli katsellut kaipaavasti sataman
veneiden mastoja ja istuutunut sitten autoon. Veneitä oli suh-
teellisen paljon siihen nähden, että oli maanantaiaamu. Epäi-
lemättä hieno sää oli saanut monet pidentämään viikonloppua.
Auringon kimallus häikäisi, kun hän ylitti sillan Instönin
puolelle. Vrångholmenin sillan kupeeseen, kymmenen metrin
päähän rannasta oli pysäköity asuntoauto, jonka vierellä istui
kaksi matkailijaa telttatuoleilla syömässä aamiaista taitetta-
valta retkipöydältä. Kunpa hän olisi voinut kääntyä, pujottaa
pelastusliivin ylleen ja lähteä vesille. Jos hän pääsisi töistä ajois-
sa, hän voisi ehkä tehdä iltapäivällä retken. Hän voisi purjehtia
Pater Nosterin luodoille pyytämään kalaa, suolata saaliin ja
käyttää sitä sitten hummerinsyöttinä. Tai ihan vain käydä kä-
velyllä kallioilla ja pulahtaa puhtaaseen meriveteen. Nyt hän oli
kuitenkin kaupungissa keskellä punaisia valoja, raitiovaunuja,
pakokaasuja ja ihmisiä, jotka napit korvissaan kiiruhtivat
lastenvaunuja työntäen päiväkotiin, vaikka ajatukset olivat jo
työasioissa. Karin huokaisi syvään. Piti vain yrittää sopeutua.

Hän nyökkäsi molemmille työkavereilleen, sillä yllättäen
myös Robert oli jo paikalla, vaikka yleensä tämä syöksyi töihin

vasta viime hetkellä. Folke suoristi ruskeakuvioista solmio-
taan ja avasi lehtiöstään uuden sivun. Hän asetti lyijytäyte-
kynän, kumin ja korostustussin tarkasti eteensä. Ei sillä että
Folke olisi erehtynyt sanomaan *kumi*, koska ”sen nimi on
pyyhekumi”. Sitten hän tarttui lyijytäytekynään ja alkoi pai-
nella lyijyä esiin, huolellisesti kunnes terä oli oikeanpituinen.
Robert mulkaisu työkaveriaan. Luultavasti hän olisi halunnut
vaihtaa korostustussin ja kumin paikkaa, ja kieltämättä Karin
tunsi omienkin sormiensa syyhyävän.

”Huomenta, toivottavasti teillä on ollut hyvä viikonloppu”,
komisario Carsten Heed sanoi astuessaan huoneeseen ja laski
kansion pöydälle tietokoneen viereen. Hän ei istunut vaan
jäi seisomaan paikalleen.

”Se oli silkkaa työntekoa”, Robert huokaisi ja hypisteli
patongin muovipakkausta. Hänellä oli mustat silmäanaluset.
Tuollaiseltako näyttää kolmen lapsen jälkeen, Karin mietti.
Hänen pitäisi jäädä kokouksen jälkeen puhumaan Carstenin
kanssa. Kertoa olevansa raskaana. Vaikka meneillään oli vasta
viikko kolmetoista, hänen pitäisi kysyä jatkosuunnitelmista.
Kaikkein mieluiten hän jatkaisi kenttätehtävissä, mutta se
tuskin oli mahdollista. Todennäköisesti hänet pantaisiin työ-
pöydän ääreen. Karin huokaisi. Ehkä hän voisi vielä odottaa.
Hän oli lykännyt myös puhelua vanhemmilleen, joten kai
tätäkin voisi lykätä. Vaikka vatsa ei vielä näkynyt, se jo tuntui,
ja mieluiten hän käytti joustavia farkkuja.

Carsten ei vaikuttanut kuuntelevan Robertia. Hartiat
näyttivät jännittyneiltä, ja koko olemus oli hermostunut.

”Meille on tullut kysely Orkneysaarten poliisilta.” Hän
kohdisti katseensa Kariniin.

”Orkneysaarten?” Karin toisti. ”Mistä asiasta?”

Robertilla oli suu täynnä katkarapusalaattia, mutta hänen
kulmansa kohosivat hämmästyksestä.

Carsten osoitti kaukosäätimellä huoneen katossa olevaa projektorია. Laite käynnistyi, ja seinälle ilmestyi teksti ”No source”. Carsten kirosi ja paineli tietokoneen näppäimiä selvästikin umpimähkään, kunnes projektori vastahakoisesti sammui.

”Uusi malli”, Robert sanoi, pyyhki suunsa, ojensi kätensä ottaakseen kaukosäätimen Carstenilta ja suuntasi sen sitten kohti kattoa. Projektorin tuuletin alkoi heti hurista, ja Carstenin taakse seinälle tuli näkyviin kuva. Purjevene. Valkoinen vene täysissä purjeissa, sinikeltainen lippu mastossa. Orca, Marstrand luki kyljessä mustin tai tummansinisin kirjaimin.

”Mereltä on löydetty ruotsalaisvene ilman miehistöä.”

Karin nyökkäsi ja mietti turvaköyttä, jota hän ei purjeh-tiessaan jättänyt koskaan kiinnittämättä, ei varsinkaan pitkillä matkoilla avomerellä. Jos kyseessä kuitenkin oli onnettomuus, tapauksen olisi pitänyt päätyä poliisin sijasta meri- ja lentopelastuskeskuksen skotlantilaiselle vastineelle.

”Veneessä oli merkkejä tappelusta.” Carsten oli hetken hiljaa. ”Verta”, hän lisäsi. Tanskalaisittain lausutut sanat kuulostivat lyhyiltä, hieman töksähteleviltä, ikään kuin hän olisi nielaissut sanojen päätteet.

”Miten vene löytyi?” Karin kysyi ja nojasi eteenpäin. ”Ajelehtiko se tyhjillään vai oliko se kiinnitettynä jossakin? Ankkuroituna?”

Carsten selasi papereitaan.

”Rannikkovartiosto oli hinannut sen johonkin satamaan.”

”Kirkwalliin?” Karin ehdotti tarkastellen veneen kuvaa.

”Stromnessiin”, Carsten vastasi löydettyään tiedon papereista.

Nimi herätti muistoja. Kuvat kulkivat virtana Karinin päässä – satama, kivitalot, pubit ja kapeat kadut. Hän nyökkäsi hymyillen, ja vaikka hän istui betonitalossa Göteborgissa,

hän melkein pystyi tuntemaan tuulen, joka oli puhaltanut Atlantin yli vehreille saarille.

”Onko meillä mitään karttaa?” Folke kysyi.

”Tällä hetkellä sillä ei taida olla mitään merkitystä”, Carsten vastasi. ”Orkneysaaret ovat Skotlannin pohjoispuolella.”

”Sillä ei taida olla mitään merkitystä”, Folke toisti.

Karin näki, miten Carsten pinnisteli pysyäkseen rauhallisena, ja arvasi tämän menevän heti kokouksen jälkeen huoneeseensa, avaavan ikkunan ja sytyttävän tupakan. Nähdäkseen paremmin hän nousi ja meni niin lähelle kuvaa kuin pystyi häiritsemättä projektoria. Pusero laskeutui farkkujen päälle, ja melkein vaistomaisesti hän veti vatsaa sisään.

”Näyttäisi olevan Boström 37”, hän sanoi.

”Onko se hyvä vene?” Carsten kysyi. ”Sellainen, jolla pystyy purjehtimaan pitkiä matkoja?”

”Ainakin se on selvinnyt Orkeysaarille asti”, Folke totesi.

”Yhdellä tutulla oli sellainen”, Karin sanoi. ”Se on hyvä tuulussa, eikä se sortunut paljon, mutta se on painava, seitsemän kahdeksan tonnia. Kaveri sanoi, että sillä on toivotonta peruuttaa ja että sitä on vaikea käsitellä.”

”Ehkä tämä kadonnut purjehtija ei osannut käsitellä venettä”, Folke sanoi, nosti jalan toisen jalan päälle ja katsoi Robertia. Folke ei selvästikään puhunut pelkästä veneestä vaan viittasi johonkin muuhun. Luultavasti Robertin autoon. Robertin autonrenkaiden urasyvyyteen, jonka Folke oli salaa mitannut kolikolla, tai auton ohjaamossa vallitsevaan sekasotkuun. Banaaninkuoriin, raaputusarpoihiin ja McDonald’sin mukeihin. Ehkä kolmen lapsen isällä ei elämä pysynyt enää hallinnassa. Karin yskäisi lähinnä palauttaakseen Folken ja Robertin asiaan.

”Muistaakseni Boström 37:t on tehty samalla telakalla kuin Hallberg-Lassyn isommat veneet, niin, se on oikeasti

hyvä vene. Eväkölinen mutta tukeva.” Karin nyökkäsi. ”Mihin Orkneysaarten poliisi tarvitsee apua?”

”Eväkölinen?” Folke kysyi.

Robert huokaisi. Karin veti henkeä, sillä Folke eikä siten kukaan muukaan pääsisi eteenpäin ennen kuin kysymys saisi vastauksen.

”Tavallisesti veneen runko on tehty yhtenä kappaleena, mutta köli voidaan myös pultata kiinni runkoon. Kun veneen runko on valettu, sitä sanotaan pitkäköliseksi. Pitkäkölinen vene pysyy hyvin kurssissa, kun taas eväkölinen vene on ketterämpi, sillä sen vastus on vedessä pienempi ja se on yleensä nopeampi.”

Folke naputti kynällä pöytää.

”Sanoit äsken, että eväkölistä venettä on vaikea käsitellä, ja nyt sanot, että se on ketterä. Kumpaa se siis on?”

”Sanoin että *omistajan* mielestä sitä oli vaikea käsitellä. Joten”, Karin kääntyi Carstenin puoleen, ”mitä paikallinen poliisi haluaa meidän tekevän?”

”Erillinen köli kuulostaa erittäin epäluotettavalta”, Folke kommentoi. ”Sehän voi vaikka irrota.”

Karin näki Robertin ilmeen, mutta ei vaivautunut huomauttamaan, että pitkäkölisessä veneessä ei välttämättä ollut muotoon valettu runko ja että siinäkin saattoi olla jälkikäteen lisätty köli.

”Näin alkajaisiksi meidän pitäisi käydä omistajan luona katsomassa, onko ketään kotona.” Carsten piteli kynää sormissaan kuin tupakkaa. Näytti siltä kuin hän hetkenä minä hyvänsä unohtaisi sen olevan kynä ja yrittäisi vetää savut.

”Veneen omistaja on siis tiedossa?” Karin kysyi.

Carsten pujotti lukulasit silmilleen.

”Poliisilla oli nimet Orca ja Marstrand, minkä vuoksi tieto välitettiin meille. Löysimme veneen ja siten myös sen omistajan

kolmannella yrityksellä. Olisi hemmetin paljon helpompaa, jos voisimme itse tutkia tietoja jostakin tietokannasta. Vakuutusyhtiö Atlantica osui oikeaan”, hän selitti. ”Ja vene tosiaan on Boström 37, mutta sitä emme tienneet, kun soittelimme vakuutusyhtiöihin.”

”Selvä”, Karin sanoi. ”Kuka siis on omistaja?”

”Bo William Stenman, täyttää jouluaattona kuusikymmentäkuusi. Syntynyt Göteborgissa vuonna 1947. Isä tuntematon. Äiti näyttää kuolleen vuonna 1992. Avioitunut Lena Karlssonin kanssa vuonna 1969 mutta eronnut vuonna 1989. Heillä on kaksi tyttäretä, Bodil ja Katarina. Jäänyt eläkkeelle sukeltajan työstä, ilmeisesti työskennellyt Norjassa. Tuomittu pahoinpitelystä vuonna 1984, mutta ei muuta. Kirjoilla Tängenissa, Marstrandin Klöverönillä. Osoitteessa ei asu ketään muuta. Olemme yrittäneet soittaa hänelle sekä lankaettä matkapuhelimeen.”

”Tängen”, Karin toisti painottaen å:n sijasta e:tä. ”Jostain syystä paikalliset lausuvat nimen niin. Paikka on Klöverönin eteläosassa lähellä Korsvikia. Ei toki ole varmaa, että juuri omistaja on purjehtinut veneen Orkneysaarille, hän on voinut lainata sen jollekulle.”

Carsten nyökkäsi.

”Orkneysaarten poliisi kysellee paikallisissa satamissa, onko venettä näkynyt siellä ja muistaako joku sen miehistöä. Sinä varmasti tiedät, miten homma toimii, Karin.”

”Kun vene saapuu satamaan, se rekisteröidään ja sille määrätään maksu koon mukaan. Mitä suurempi vene, sitä isompi maksu. Jos vene jää ankkuriin johonkin lahdenpoukamaan, ei välttämättä näe ketään. Korkeintaan jonkun yksittäisen purjehtijan tai paikallisen kalastusveneen. Ja nekin yleensä vain kaukaa. Siellä ei ole samanlaista kuin täällä, missä rannikolla on kesäaikaan veneitä ruuhkaksi asti.”

”Stenman on voinut purjehtia Norjan kautta, jos hän ker-
ran on ollut siellä töissä. Mutta käydään nyt ensin katsomas-
sa, onko kotona ketään paikalla. Pääsetkö sinä jotenkin
Klöverönille? Voitko lainata jotakin venettä? Vai oletko saa-
nut omai dieselveudon jo korjattua?”

”Voin lainata Johanin venettä.” Karin mietti avopuoli-
sonsa venettä. Se oli vankka muovivene, joka oli rakennettu
Nicanderin verstaalla Marstrandissa seitsemänkymmentä-
luvulla.

Carsten nyökkäsi mietteliäänä.

”Hyvä.” Hän näytti siltä kuin olisi unohtanut sanoa jotakin.

”Tängen.” Hän painotti sanan jälkimmäistä tavua. ”Ota
Robert mukaan. Folke – me voisimme vielä jutella.”

Carsten päätti kokouksen ja ojensi Karinille Bo William
Stenmanin ohuen kansion. Päällimmäisenä oli kuva Boström
37:stä.

Kello oli vähän yli kymmenen, kun Karin käynnisti Johanin
veneeseen moottorin ja irrottautui Blekebuktenin laiturista.
Hän oli sittenkin päässyt vesille, vaikkakaan ei niin kuin oli
haaveillut. Hän ohitti Rosenbergetin ja entisen telakan pu-
naiset ranta-aitat. Telakka oli kunnostettu juhlatilaksi. Hää-
parit saapuivat saarelle veneellä ja tulivat laituriin, missä
lipputankona toimi entinen nostokurki. Viereisellä niityllä
kohosivat vanhat sillisuolaamot, jotka oli jo aikoja sitten
muutettu merihenkisiksi kesäasunnoiksi. Yhdessä näistä mö-
keistä oli aikoinaan asunut köyhä nainen, Ellicka. Hänen
ainoa poikansa oli veneen kaaduttua hukkunut satamaan, ja
vaikka äiti oli nähnyt pojan katoavan pinnan alle, hän ei voinut
auttaa tätä mitenkään. Karin ei muistanut, mistä hän oli lu-
kenut tarinan, luultavasti jostakin Claes Krantzin Marstrand-
kuvauksesta. Enää ei vanhan naisen mökistä ollut jäljellä

muuta kuin kivet, jotka nykyään muodostivat Villa Lyckanin kellarin päädyn. Karin työnsi kaasukahvaa eteenpäin miettien kiitollisena, miten helppoa oli nykyään, kun ei tarvinnut odottaa tuulta.

Kesä oli ohi, ja pieni kylä puutaloineen ja vakituisine asukkaineen huokaisi helpotuksesta selvittyään jälleen yhdestä sesongista. Siinä missä toiset valittivat kesän loppumista, Karin nautti syyskuusta. Vaikka illat olivat pimeitä, värit olivat jotenkin kirkkaampia. Syvempiä ja ääriiviivat terävämpiä. Päivisin lämpötila saattoi nousta yhtä korkealle kuin hyvänä kesäpäivänä.

Kohdatessaan salmea ylittävän lautan hän veti kaasukahvaa taakse, vaihtoi vapaalle ja päästi lautan menemään edeltä. Robert oli riisunut takin ja tähyisi kirkontornin kellotaulua, jonka kultaiset numerot välkkyivät aamuauringossa. Hän otti tyynyn ja istuutui Karinin viereen perätuholle.

"Mitä luulet? Onko se tyyppi lainannut veneen jollekin ja istuu parhaillaan kotona ihmettelemässä, mitä oikein on tapahtunut?"

"Sitä sopii toivoa."

"Kohta kuusikymmentäkuusi. Miten kauan muuten Folkella on eläkeikään?" Robert kysyi.

"Ei aavistustakaan. En yhtään tiedä, miten vanha hän on. Tiedätkö sinä?"

"En." Robert haukotteli ja pyyhkäisi kasvojaan.

"Väsyttääkö?"

"Lapsista kaksi tuli viime yönä meidän sänkyymme, ja sen jälkeen en saanut enää unta. Menin lopulta Leon huoneeseen nukkumaan, mutta siinä vaiheessa kello oli jo yli neljän. Tuli mietittyä kaikkea mahdollista. Sitä onko kaikki laskut maksettu ja ovatko lapset tehneet läksynsä. Pitäisikö talvilomalla lähteä matkoille vai säästää rahat kalliolämpöön,

onko kuoleman jälkeen elämää, onko auto lukossa ja onko minulla hammaslääkäriaika tällä vai ensi viikolla.”

Karin nauroi.

”Siinä riitti miettimistä”, hän sanoi ja tervehti vastaantulevaa venettä, jossa Grundénin oranssiin haalariin pukeutunut mies järjesteli kalastusvälineitään ja ohjasi samaan aikaan venettä. ”Mihin lopputulokseen päädyit?”

Robert nyökkäsi kalastajalle ja seurasi tätä katseellaan.

”Pitäisi kai vaihtaa alaa, ryhtyä vaikka ammattikalastajaksi.”

”Sinunko? Kalastajaksi?” Karin sanoi nauraen. ”Tuo ehkä näyttää mukavalta, mutta mieti millaista se on lokakuussa koiranilmalla tai joulukuussa räntäsateessa.” Hän osoitti vihreää merimerkkiä, joka keinahteli Albrektsundin kanavassa. ”Vastavirta”, hän sanoi ja työnsi kaasukahvaa. ”Jäät siirtävät välillä keppejä.”

”Keppejä. Outo juttu. Eivätkö ne olekaan merimerkkejä?”

”Voit sinä sanoa niitä merimerkeiksikin. Folke varmasti tietää enemmänkin purjehdussanastoa, jos sinua kiinnostaa ja aikaa riittää.”

”Älä ole hullu. En todellakaan kysy Folkelta. Jaaha. Kohta onkin syksy ja sitten jouluku.”

”Lopeta. Ei tässä ole mitään valittamista. Illat ovat kau-
niita ja meri on lämmin. Sitä paitsi minä pidän syksystä. Saa taas pukea neulepuseron, käpertyä huopa ympärillään istuin-
kalkaloon. Tai syyttää tulen kamiinaan ja kuunnella, miten sade ropisee katteeseen.”

”Tarkoitat kai takkaa. Tietääkö Johan että haluaisit muutta-
taa takaisin veneeseen? Oletteko puhuneet asiasta?”

”Ilman dieselveuotoa asuisin veneessä vieläkin”, Karin mu-
tisi ja puristi peräsinpinnaa tiukemmin.

Koivujen oksat ulottuivat veteen asti, ja rannassa laidun-
si lampaita. Saaren eteläisimmässä kärjessä reitti rantaan oli

louhittu kallioon, ja kallioseinät voimistivat moottorin ääntä. Klöverönin niemenkärjessä kohosi ensin punainen ja vihreä, sitten valkoiseksi maalattu kummeli.

”Ei uskoisi, että täällä on ennen ollut aivan valtava määrä traaninkeittämöitä”, Karin sanoi ja osoitti kohti Stensholmenia ja etelässä näkyviä paljaita saaria. ”Nyt niitä ei ole yhtään. Muutamat perustukset siellä täällä mutta ei muuta. Långön viimeinenkin ympärivuotinen asukas on muuttanut pois. Viime vuonna.”

”Mutta eikö Klöverönillä ole vielä asukkaita? Muitakin kuin Astrid Edman?”

Karin nyökkäsi muistellen Astrid Edmania. Astrid Edman oli jäyhä nainen, jonka he olivat tavanneet selvittäessään saarella kuolemantapausta. Edmanin perhe oli asunut saarella sukupolvien ajan ja polveutui seudun pahamaineisesta rantarostvosta, joka oli kuollut niinkin myöhään kuin vuonna 1854.

”Totta. Siellä on viisi–kuusitoista ympärivuotista asuttua taloa.”

”Sehän on hyvä.”

”Melkein kuudestakymmenestä talosta.”

”Ai. Ehkä se ei sittenkään ole niin hyvä.”

”Otatko köydet ja lepuuttajat esiin?”

Korsvikissa oli näköetäisyydellä kolme taloa. Iso valkoinen talo, jonka vierellä oli vanha navetta, likaisenkeltainen pieni talo, jonka Karin arveli olevan kesämökki, ja vaaleanharmaa puutalo, joka sijaitsi niemellä muista hieman erillään. Juuri niin kuin Johan oli kertonut, kun Karin oli soittanut ja kysynyt. Mustaksi maalattu miina oli nostettu viereiselle kalliolle koristeeksi. Senkin Johan oli maininnut ja kertonut Fredrik-sedästä, joka oli sodassa purkanut miinoja. Ja juonut viinaa. Ehkä se oli kuoleman jatkuvasti uhatessa ollut keino hillitä hermoja.